

Б. Турусбеков атындагы Кыргыз мамлекеттик дене тарбия жана спорт академиясынын, Б. Сыдыков атындагы Кыргыз-Өзбек эл аралык университети, И.Раззаков атындагы Кыргыз мамлекеттик техникалык университеттинин алдындагы педагогика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын ыйгаруу боюнча К 13.22.653 диссертациялык кеңешинин эксперти педагогика илимдеринин кандидаты, доцент Тулобердиев Калыбек Кемеловичтин изденүүчү Ташбаева Гүлмайрам Абдиашимовнанын «Салттуу кыргыз үй-бүлөсүндө балдарды эмгекчилдикке тарбиялоодо ата-эненин ролу жана азыркы мектеп практикасында пайдаланууну өркүндөтүү» 13.00.01 – жалпы педагогика, педагогиканын жана билим берүүнүн тарыхы адистиги боюнча педагогика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн жазган диссертациялык ишине

ЭКСПЕРТТИК КОРУТУНДУСУ

Эксперт изденүүчү Ташбаева Гүлмайрам Абдиашимовнанын «Салттуу кыргыз үй-бүлөсүндө балдарды эмгекчилдикке тарбиялоодо ата-эненин ролу жана азыркы мектеп практикасында пайдаланууну өркүндөтүү» деген темадагы диссертациясын карап чыгып төмөнкүдөй чечимге келди:

1. Диссертациялык кеңештин диссертацияны коргоого кабыл алуу укугунда ээ болгон адистигине иштин дал келүүсү

Көрсөтүлгөн кандидаттык диссертация диссертациялык кеңештин профилине дал келет. Иштин мазмуну 13.00.01 – жалпы педагогика, педагогиканын жана билим берүүнүн тарыхы адистигинин паспортуна жооп берет жана негизги натыйжалары кыргыздардын үй-бүлө педагогикасында жаш балдарды эмгекти сүйүүгө, эмгекчил кылып өстүрүүгө үйрөтүүдө ата-эненин функциясын учурдагы билим берүү уюмдарында колдонуунун ыкмалары, жолдору аныкталган жана алар мектептин азыркы практикасына пайдаланууга жарамдуулугу текшерилген. Мектептин жана мугалимдин негизги функциясы – кыргыз элинин салтташкан үй-бүлөсүндө балдарды

эмгекке көнүктүрүүдөгү ата-энелердин орду туура аныкталып, бул процесстеги элдик педагогикалык ойлорду жана тажрыйбаларды азыркы окуучулардын эмгекчилдик сапаттарын өнүктүрүүгө, аларды эмгекке тарбиялоого көмөктөшүүнү жогорулатууга тийгизген таасирин тастыктоо боюнча педагогикалык эксперименттин натыйжасы жыйынтыктары ишенимдүү тастыкталган.

2. Иштин максаты: Салттуу кыргыз үй-бүлөсүндө балдарды эмгекчилдикке тарбиялоодогу ата-эненин ролу жана аларды азыркы мектеп практикасында пайдалануунун жолдорун, ыкмаларын теориялык жактан ачып берүү.

Изилдөөнүн объектиси: Салттуу кыргыз үй-бүлөсүндө балдарды эмгекке, эмгекчилдикке тарбиялоодогу ата-эненин ролун көрсөтүү жана аларды азыркы мектеп практикасында пайдалануу процесси.

Изилдөөнүн предмети: Салттуу кыргыз үй-бүлөсүндө балдарды эмгекти сүйүүгө, эмгекчил болууга тарбиялоодогу ата-эненин ролу жана аларды азыркы мектеп практикасында пайдалануунун мазмунун көрсөтүү.

Коюлган максат төмөнкү милдеттердин ишке ашуусу аркылуу жетишилген:

1. Кыргыз салттуу үй-бүлөсүндө балдарды эмгекке тарбиялоодогу ата-эненин ролунун мазмунун, функцияларын жана аларды азыркы учурда колдонуунун маани-маңызын аныктоо.

2. Салттуу кыргыз үй-бүлөсүндө балдарды эмгекке тарбиялоодо ата-эненин ролун көрсөтүүнүн илимий-педагогикалык эволюциясына анализ жүргүзүү.

3. Салттуу кыргыз үй-бүлөсүндө балдарды эмгекке тарбиялоодо ата-эненин ролун көрсөтүүнүн жана аларды азыркы мектепте колдонууну изилдөөнүн материалдарын, методологиялык таянычтарын жана методдорун аныктоо.

4. Кыргыз үй-бүлөсүндө балдарды эмгекке тарбиялоодо ата-энелердин колдонгон ыкмаларын, формаларын, каражаттарын аныктоо жана аларды

азыркы мектепте колдонуунун мүмкүнчүлүктөрүн сунуш кылып, аларды педагогикалык тажрыйбада сынактан өткорүү.

3. Илимий натыйжалар:

3.1. Практикалык жана педагогикалык тажрыйбалык иштердин уюштурулушун, жүрүшүн жана жыйынтыгын чыгарууга арналып, анда иштеп чыккан салттуу кыргыз үй-бүлөсүндө балдарды эмгекчилдикке тарбиялоодо ата-энелердин ролун азыркы мектепте колдонуунун модели аныкталган жана ал модель азыркы мектеп практикасына колдонууга канчалык деңгээлде жарактуу экендиги текшерилген.

3.2. Илимий натыйжалардын ишенимдүүлүгү олуттуу теориялык жоболорго таянуу, илимий булактарды окуп-үйрөнүү, анализдөө, аныктоочу, калыптандыруучу жана текшерүүчү педагогикалык эксперименттерди жүргүзүү, алынган эмпирикалык материалдарды анализдөө, жалпылоо жана синтездөө ыкмаларын колдонгондугу менен бекемделет.

3.3. Иштин жетиштүү деңгээлдеги теориялык мааниси бар, кыргыз элдик педагогикасынын баалуулуктарынын үлгүсүндө балдарды эмгекчил болууга ата-энелердин тарбиялоо өзгөчөлүктөрүн бүгүнкү күндө мектептерде пайдалануунун мүмкүнчүлүктөрү айкындалган жана тийиштүү илимий-педагогикалык көз карашты калыптандырууга олуттуу салым кошот.

3.4. Квалификациялык белгилерге туура келиши. Диссертациядагы материалдар, салттуу тарбиялоо ыкмалары азыркы мектеп окуучуларын эмгекти сүйүүгө, эмгекчил болууга үйрөтүү, көнүктүрүү процессинде да өтө зарыл баалуулук экендиги аныкталган, жетиштүү илимий жаңылыкка жана баалуулукка ээ. Диссертациялык жумуш Кыргыз-Өзбек Эл аралык университетинин Мектепке чейинки жана башталгыч билим берүүнүн педагогикасы жана методикасы кафедрасынын илимий-изилдөө иштеринин тематикалык планынын алкагында аткарылган жана анын жыйынтыктары билим берүү тармагынын масштабында кеңири колдонууга татыктуу.

4. Алынган натыйжалардын практикалык маанилүүлүгү

Г.А. Ташбаеванын диссертациясында алынган илимий натыйжалардын практикалык маанилүүлүгү жогорку жана орто окуу жайларында кыргыз элдик педагогикасын окуп үйрөнүүдө, кыргыз этнопедагогикасы дисциплинасынын мазмунун байытууда, университеттердин жана мектептердин окуу программаларын, окуу китептерин, методикалык колдонмолорун өркүндөтөтүп түзүүдө, жогорку окуу жайларында атайын курстарды жана семинарларды өтүүдө, мектептердин тарбиялык иш-чараларында жана тарбиялык сабактарында кеңири колдонсо болот.

5. Авторефераттын диссертациянын мазмунуна дал келиши

Автореферат диссертациянын мазмунуна, андагы коюлган изилдөөнүн макаматына жана милдеттерине толугу менен дал келет. Автореферат кыргыз, орус, англис тилдеринде окшош резюмелерге ээ.

6. Айрым мүчүлүштүктөр:

1. Пайдаланылган адабияттардын санын кыскартуу зарыл деп ойлойм. Жалпылап алганда 150, 160 болсо жетиштүү.

2. Биринчи баптын 1.3. бөлүкчөсүндөгү (24-25-26- беттер) балдарды эмгекчилдикке тарбиялоо жөнүндөгү маалыматтарды 1.2. бөлүкчөсүнө жылдырса жакшы болот. Себеби балдарды эмгекчилдикке тарбиялоо аркылуу калыптандыруунун каражаттары экинчи бапта кеңири айтылган.

3. Диссертациялык изилдөөлөрдүн негинде даярдаган практикалык сунуштар бир аз жупунураак жана үстүртөн болуп калган. Практикалык сунуштар кайрадан такталып, толукталып жана илимий–методикалык жактан байытылып берүүнү талап кылат.

4. Айрым техникалык, грамматикалык, орфографиялык каталарга жол берилген. Тексттин ортосундагы ачык (пробел) жерлер (68,70 бб.), интервалы жок жабышып калганы, таблицалар бир барактан экинчисине өтүп кеткен жерлер (83,84,85 бб.) кездешет ж.б.

7. **Сунуштар:** Жогоруда белгиленген мүчүлүштүктөрдүн үстүнөн тыкыр иштөөнү жана тартипке келтирүүнү сунуштайм.

8. Кабыл алуу боюнча сунуштама: Диссертацияны жогоруда белгиленген мүчүлүштүктөрдү жойгон соң кабыл алууга жана алдын ала коргоого сунуштаса болот.

9. Бүтүм. Жогоруда белгиленген кемчиликтер, кол жазмада жана авторефератта орун алган айрым мүчүлүштүктөр диссертациялык иштин жана илимий баалуулугуна жана сапатына өтө чоң терс таасирин тийгизбейт. Алынган илимий жыйынтыктардын, натыйжалардын, жоболордун жана практикалык сунуштардын илимий, илимий-методикалык жана илимий-теориялык маанилүүлүгү бар. Диссертациялык иштин илимий негиздүүлүгү жана баалуулугу ортодон жогору бааланат.

Изденүүчү Ташбаева Гүлмайрам Абдиашимовнанын «Салттуу кыргыз үй-бүлөсүндө балдарды эмгекчилдикке тарбиялоодо ата-эненин ролу жана азыркы мектеп практикасында пайдаланууну өркүндөтүү» деген темадагы диссертациялык ишинин жазылышын, даярдалышын, илимий материалдардын берилишин Кыргыз Республикасынын “Окумуштуулук даражаны берүүнүн тартиби жөнүндөгү жобонун” 10-пунктунун талаптарына жооп берет деп эсептесе болот.

Б. Бейшеналиева атындагы КММИУнун
Социалдык-маданий ишмердик
кафедрасынын башчысы, педагогика
илимдеринин кандидаты, доцент

К.К. Тулобердиев

К.К. Тулобердиев
К.К. Тулобердиев

Дама по суждению
заслуживает в ДС К
5.04.2024.
Уг. секретарь: Карабаев

